

PAROHIILE ȘI SCHITURILE DE PE VALEA BISTRIȚEI ÎNTR-O NOTĂ A SECURITĂȚII DIN 1949

Emanuel BĂLAN¹

Cuvinte cheie: Valea Bistriței, Securitatea, 1949, schituri, parohii, biserica ortodoxă

Keywords: the Valley of Bistrița, the Security Department, 1949, hermitages, parishes, Orthodox church

Biserica Ortodoxă, alături de celelalte biserici și confesiuni, a fost supusă unor măsuri represive, fiind aservită statului comunist prin diverse acțiuni, de la epurarea clerului, până la naționalizarea proprietăților.

Anul 1948 a fost unul crucial pentru Biserică întrucât a coincis cu impunerea unui control care va deveni permanent în timpul regimului comunist, control realizat de inspectorii din cadrul Ministerului Cultelor, care supravegheau toate instituțiile bisericești. După înființarea Securității, în 1948, Direcția I prin Serviciul III, a urmărit infiltrarea unor informatori în cadrul Bisericii, mănăstirile devenind obiective importante aflate în atenția Securității, considerate ca fiind locuri de găzduire ale unor elemente dușmănoase și de rezistență. Acțiunile împotriva mănăstirilor au început în anul 1948, motivate de faptul că, multe organizații anticomuniste au găsit sprijin în lăcașurile de pe tot cuprinsul țării². Multe dintre acestea erau locuri de găzduire clandestină ale elementelor anticomuniste sau depozite de muniție, motiv pentru care, au devenit obiective ale muncii informative a Securității. Astfel, potrivit însemnărilor lui Dudu Velicu³, publicate în anul 2005, mai mulți călugări de la Mănăstirea Neamț au fost arestați pentru muniția găsită acolo în ianuarie 1948. Mănăstirile reprezentau un pericol pentru autorități deoarece se bucurau și de o anumită autonomie economică, având mori, gatere și ateliere de țesătorie. Numărul mare de monahi reprezenta, de asemenea, o altă problemă. Într-o notă din 6 octombrie 1958, Alexandru Drăghici arăta cine erau cei care se duceau spre viața monahală: „anumite elemente aparținând claselor exploatoare sau în serviciul acestora; precum și elemente dezorientate și bigote din rândurile țărănimii, s-au îndreptat spre mănăstiri... ”⁴.

¹ Liceul „Vasile Conta”, TÂRGU-NEAMȚ.

² Constantin Aioanei, Cristian Troncotă, *Contra armatei negre a călugărilor și călugărițelor*, în „Magazin Istoric”, anul XXX, nr. 1(346), ianuarie 1996, p. 3.

³ Dudu Velicu (1902-1977) a făcut studii de teologie în Polonia și la Strasbourg, a fost secretarul particular al patriarhului Miron Cristea, ulterior, devenind secretarul lui Eugen Cristescu, directorul Serviciului Special de Informații în perioada 1941-1944. După 23 august, a lucrat la Ministerul Cultelor și a frecventat cu asiduitate anticamera - uneori și biroul - patriarhului Nicodim.

⁴ ACNSAS, fond *Documentar*, dosar 2487, f. 74-75.

La jumătatea lunii aprilie, 1949, informatorul cleric SCRUTATOR al DRSP Iași, a vizitat zona mănăstirilor din Neamț și exploatarea forestiere din zonă, având întâlniri și discuții cu diverse persoane din aceste zone. În urma acestei acțiuni, a redactat un raport înaintat șefului DRSP Iași. Acest raport vizează și discuții cu clericii de la Tarcău. Astfel, o primă întâlnire a avut-o cu parohul de la Tarcău, preotul Bubă, originar din Bucovina, absolvent de Teologie la Cernăuți. Acesta a recunoscut că, în fiecare seară, asculta emisiunile postului de radio Londra împreună cu maiorul Bataliuc, răspândind apoi știrile⁵ printre săteni. Îi comunica informatorului că lumea este nemulțumită în privința preluării de către stat a fabricii de cherestea și a cooperativei, iar dacă „nu se iau măsuri ca oamenii să-și reprimească fabrica și cooperativa cu toate ce le are, dacă nuli se dă posibilitatea muncii în acord și dacă nu pleacă jidanii de aici de la conducerea IPIL din Tarcău”, sătenii erau în stare de acte de revoltă și sabotaj. Afirma de asemenea că, în zonă, oamenii erau naționaliști.

Același informator a vizitat și mănăstirea Tarcău unde, negăsindu-l pe starețul „plecat la Ardeluța să împărtășească un copil a unui om”, a fost ghidat de către sihastrul Serafim Ciurcea, un călugăr de 80 de ani, care „blastămă pe ruși și pe comuniști-AntiCrist pe pământ”⁶, însă „foarte sincer și cu fond sufletesc curat”. Află de la acesta că „femeia ce se află în mănăstire, se poartă ca o stăpână, avându-se de bine cu starețul”. Se întâlnește și cu starețul, protosinghelul Teofan Crăciun, descris drept un „tip voinic de la 43-45 de ani, plin de viață și bine hrănit”. Recunoaște că e simpatizant legionar și că ar ajuta partizani⁷.

În comuna Ceahlău l-a cunoscut pe preotul Grigore Pantilimon, absolvent al Facultății de Teologie din Cernăuți. Din discuția cu acesta, a aflat că a construit cea mai frumoasă biserică de pe Valea Muntelui, cu sprijinul familiei Olga Sturza și că a fost georgist. Fost protopop, anticomunist, a fost martor în procesul lui Cărlănescu: „Simpatizez cu reacțiunea iar între preoți mă bucur de un mare prestigiu și din cuvântul meu nu iese nici unul (...) lumea e nemulțumită din cauza abuzurilor și impertinenței oamenilor regimului care „procedează cu atâta aroganță și brutalitate”⁸. Toți cei din comună erau împotriva regimului, deoarece Sturzeștii „pe toți i-au ajutat cu lemne la facerea caselor, i-a botezat și cununat”. Informatorul a conchis că preotul reprezenta un element ostil regimului prin misiunea și averea sa și de aceea „nu dorm pe acasă, de cele mai multe ori dorm pe la neamuri sau în pădure”.

Următoarea vizită, cea de la Mănăstirea Durău, i-a făcut o deosebită plăcere. Ghid i-a fost preotul Aurel Vlad iar gazdă călugărul Isaia, care îi declară că cei din mănăstire ar ajuta fugarii cu hrană și îmbrăcăminte, la fel cum îi ospătează și pe cei de la Siguranță când vin la mănăstire pentru cercetări⁹. Despre călugărul Ghenadi Florea, starețul Durăului, spunea că deși a avut doar trei clase secundare, era un „tip inteligent, plin de sine”, căruia a

⁵ Idem, fond *Documentar*, dosar 014437, f. 122.

⁶ *Ibidem*, f. 123.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*, f. 126.

⁹ *Ibidem*, f. 127.

reușit să-i câștige simpatia. Opinia starețului despre comunism era una clară: „comunismul este o plagă a lui Dumnezeu dată oamenilor pentru păcate”. A recunoscut că a fost un naționalist înscris în Frontul Plugărilor de nevoie. Întrebat ce poate spune despre [Teoctist] Arăpașu, confirmă că a fost prezent la numirea sa ca stareț dar că „a judecat și batjocorit pe călugări foarte rău”, declarându-i că îi este frică „că nu mă voi alege nici episcop, nicidecum Mitropolit”¹⁰.

În acest raport sunt rezumate și discuții cu preotul paroh din Pângărați, Mihail Gălinescu, discuțiile cu acesta având loc pe parcursul a două zile. În urma acestor convorbiri a reieșit că pe Valea Muntelui curentul naționalist era mai puternic „ca oricând și oriunde”¹¹. Explicațiile puternicului curent naționalist se datora faptului că „această guvernare e anticreștină și filoiudaică”. Aceasta era opinia într-o zonă cu o încărcătură religioasă puternică unde Codreanu obținuse în 1931 succesul electoral. Preotul paroh făcea și aprecieri privind susținerea regimului comunist de către mase, afirmând că „nu e sprijinit sincer nici de oamenii lui”.

Mișcarea de rezistență contra „democrației populare” era mare în zonă, iar locuitorii „au arme ascunse în pădure”. Prin intermediul preotului a făcut cunoștință și cu învățătorul satului, Macovei, de la care a aflat că, în 1946 candidase pe listele PSD Titel Petrescu, din această cauză fiind destituit din învățământ, ajungând „întreținut de nevastă și păzind vara vacile la pășune”¹².

Informatorul a aflat date importante despre generalul Manoliu¹³, care era căsătorit cu vara dreaptă a lui Gălinescu. Acesta era ascuns la moșia de la Neagra Șarului, unde „era îmbrăcat ca un cioban”¹⁴. Mai află de la preot că soția sa venea periodic pe la preoteasă, și că imobilul din Piatra-Neamț i-a fost rechiziționat de către comuniști, generalul fiind un naționalist fervent, iar fiul acestuia ajutând evreei în timpul războiului¹⁵.

¹⁰ *Ibidem*, f. 129.

¹¹ ACNSAS, fond *Documentar*, dosar 014437, f. 128.

¹² *Ibidem*.

¹³ Gheorghe Manoliu s-a născut la 21 mai 1888 la Piatra Neamț într-o familie de funcționari. Absolvent al Liceului „Petru Rareș” din Piatra-Neamț, al Școlii de ofițeri de infanterie, al Școlii Speciale a Infanteriei și Școlii de Trageri a Infanteriei. Participă la al doilea Război Balcanic și este promovată la gradul de locotenent. La angajarea României în Primul Război Mondial căpitanul Manoliu se distinge în luptă la Oituz fiind avansat la gradul de maior și ulterior decorat. După absolvirea Școlii Superioare de Război, în 1921, este numit comandant al Batalionului 12 Vânători de Munte. Este avansat colonel în 1933 și general de brigadă în 1939. În calitate de comandant al Brigăzii Mixte de Vânători de Munte, ajunge până la Bug și Sevastopol. În 1942 este decorat cu Crucea de Cavaler a „Crucii de fier” iar în 1943 cu „Steaua României” în grad de Ofițer. După 23 august 1944 generalul este trecut în rezervă iar în 1952 este arestat împreună cu soția și condamnat, fiind eliberat în 1954. A trecut la cele veșnice la 28 august 1980, la București. (<https://www.rumaniamilitary.ro/general-de-divizie-gheorghe-manoliu>, accesat la 25 martie 2024).

¹⁴ ACNSAS, fond *Documentar*, dosar 014437, f. 129.

¹⁵ *Ibidem*.

În cea de-a doua zi a șederii sale la Pângărați, informatorul l-a cunoscut pe președintele cooperativei sătești și chiar pe primarul Nicolae Astroe. Acesta, printr-o sinceritate debordantă, i-a mărturisit că este primar de patru ani și că a fost în divizia Tudor Vladimirescu, iar faptul că nu a fost schimbat din funcție se datorează faptului că a știut cum „să-i duc, îi amăgesc și ei cred că sunt comunist”. Consideră pe comuniști ca fiind împotriva bisericii și a preoților, dar el este cu preoții pe care-i ajută să le facă biserică¹⁶. La aceeași petrecere l-a cunoscut și pe președintele fabricii de cherestea din localitate, A. Astroe. În timpul discuției, acesta a afirmat că micile fabrici de cherestea vor dispărea, locul lor fiind luat de mari combinate, deoarece „ei nu mai au nevoie să mai trăiască și alți nenorociți, ei vor să aibe totul...acesta este raiul bolșevic”¹⁷.

Nota de serviciu a informatorului viza și obținerea de informații despre familia învățătorului Victor Popa, arestat în iunie 1948. A cunoscut-o pe mama învățătorului, o femeie rămasă cu opt copii, Victor fiind cel mai mare, trimis de Antonescu la formare în Germania. Familia a fost ajutată de preotul Niță și de către săteni, mama învățătorului fiind văzută de către oamenii satului „ca o eroină”.

În raport sunt oferite informații despre preotul Gălinescu, de loc din comuna Hangu, „legionar înfocat și în posesia unei numeroase biblioteci legionare”, având un frate învățător din Hangu, închis pentru legionarism. Soția sa era pensionată pe caz de boală și provenea dintr-o familie de „exploatare de păduri” originară din Piatra Neamț. În privința posibilei racolări, verdictul informatorului a fost clar: „nu văd că s-ar preta a face pe informatorul”¹⁸.

Partea a doua a raportului cuprinde informații despre schitul Pângărați. Aici era stareț și singur viețuitor Macarie Brabete, venit de la Râșca. Informatorul a obținut de la acesta o mică biografie. Licențiat în teologie, cu ucenicia la Cernica, participant la Primul Război Mondial, a fost împrăștiat cu cinci hectare de teren în satul natal din Oltenia. În timpul uceniciei de la Cernica, lucrând la tipografie, l-a cunoscut pe Zelea Codreanu, căruia i-a tipărit „clandestin zeci de mii de exemplare din opera *Cărticica șefului de cuib*”, recunoscând că între cei doi a „fost o strânsă prietenie”¹⁹. A afirmat totodată că Patriarhul Miron Cristea l-a însărcinat cu organizarea căminului studențesc de la Antim, unde se aflau și călugării Arăpașu și Ioniță. Aici aveau loc ședințe legionare sub conducerea lui Arăpașu, vicarul de la Mitropolia Iași (n.n. 1949). Tot aici aveau și cuiziții o organizație condusă de preotul Gius. Adepții mitropolitului Gurie erau organizați sub conducerea lui Ioniță. Odată cu venirea lui Nicodim, Brabete a fost scos de la conducerea căminului, Mitropolitul Mihălcescu numindu-l stareț la Râșca. De asemenea, a descris și relația sa cu soldații nemți care aveau în clopotniță, la mănăstire, un observator pentru artilerie.

Venind rușii, a fost obligat să fugă cu trupele germane, însă a revenit la mănăstire iar ca urmare a ordinului de caterisire a Mitropolitului s-a mutat la Suceava, ca profesor la

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*, f. 130.

¹⁹ *Ibidem*.

Școala de cântăreți. Nu a stat nici aici multă vreme, fiind nevoit să plece din cauza vicarului Emilian. Despre acesta a declarat că „se ținea numai de beție cu actualul ministru de război Bodnăraș, care îi promitea că îl va face Mitropolit la Suceava și Patriarh”²⁰. Se înscrie în Frontul Plugarilor, devenind secretar al organizațiilor din nordul Moldovei, participând inclusiv la ședințele frontului de la București. A reușit să se întoarcă la Râșca de unde a fost trimis la Pângărați.

În caracterizarea starețului făcută de către informator se menționează: „e cult, foarte serios, pregătit cu o viață extrem de agitată....fiind permanent șicanat de Arăpașu...Un bețiv împătimit, fiind cercetat de multă lume de pe valea muntelui” era recomandat ca informatorul ideal²¹.

La Bicaz l-a cunoscut pe preotul C. Corjescu, acesta fiind „una dintre cele mai interesante figuri din localnicii de pe valea Muntelui”²². Din discuțiile cu acesta, a aflat că era licențiat în teologie la Cernăuți, fost cuzist. Fiind secretarul general al organizației, i-a ajutat pe legionari să vină la putere de la care avea numeroase cărți legionare. În timpul lui Antonescu, a fost protopop. După 1944, a fost puternic atacat în presa comunistă din județ, fiind considerat de către Siguranță periculos. Recunoaște că a oferit adăpost și masă profesorului universitar Sion de la Facultatea de Drept din Iași și fostului proprietar al fabricii de cherestea din Bicaz, Rada. Vorbește despre organizarea în județ a secțiilor militare național-țărăniște.

Informatorul îi face și un mic portret preotului Corjescu pe care-l descrie ca fiind un „tip al muntelui, domol, cult, inteligent, mare patriot. Îi place băutura...Este un om vrednic de multă atenție. Prezența lui prejudiciază extrem regimului”²³.

La Hangu, a discutat cu preotul Mihai Coroamă, văr al generalului Coroamă. Din discuțiile cu acesta informatorul, a aflat că preotul și soția sa s-au înscris în Frontul Plugarilor „pentru a-i duce în eroare și a ne lăsa în pace”²⁴. Preotesea i-a declarat că „vor veni nemții înapoi și vor spânzura pe toți hoții de comuniști și chiar de am muri cu toți să fie țara liberă”²⁵. În concluzie, omul Securității afirma că preotul Coroamă era un element „ce trebuie serios supravegheat” deoarece „face mult rău politic în regiune”.

În satul Audia din comuna Hangu îl cunoaște pe preotul Aurel Vlad, fiul învățătorului Grigore Vlad din comuna Ceahlău. Preotul era un „bun gospoda, dar extrem de nervos. Nu e cult dar de bun simț. E numai absolvent de seminar”. Preoteasa era învățătoare însă²⁶. Preotul se declară „naționalist” deși era membru în Frontul Plugarilor de nevoie.

²⁰ *Ibidem*, f. 131.

²¹ *Ibidem*, f. 132.

²² *Ibidem*, f. 133.

²³ *Ibidem*, f. 134.

²⁴ *Ibidem*, f. 135.

²⁵ *Ibidem*, f. 136.

²⁶ *Ibidem*.

La Bicaz, informatorul obține informații „prețioase” de la preotul Corjescu din Tașca, aflat în vizită la fratele său tot preot. În timpul discuțiilor îl cunoaște pe un anume Țuțuianu, funcționar superior în Direcția Generală a Poliției care-i declară că: „Securitatea, acest stat în stat, e o organizație teroristă, copiată exact după NKVD, formată din cele mai decăzute elemente, golăni, jidanii, oameni iresponsabili”²⁷. Țuțuianu se afla alături de nașul său consilier la Curtea de Apel București. Privitor la activitatea sa declară că „noi (poliția n.n.) sabotăm pe cât putem ordinele ce le primim, în sensul că întârziem cât mai mult executarea lor. Deși suntem înscriși în Partid noi nu suntem devotați regimului”²⁸. Din discuțiile cu preotul a aflat că nici măcar primarul nu este comunist și că nimeni din comună nu este comunist, totul fiind clădit pe minciună.

Informatorul a mers și la Borca, unde a stat de vorbă cu preotul C. Ciuntu, un „tip violent, materialist până la exces, bețiv mare, dar totuși fără avere prea mare”²⁹. De la preot a aflat că acesta a adăpostit pe administratorul Domeniilor Borca ce era urmărit de autorități. Preotul Ciuntu era un fost liberal, fost președinte ARLUS, dar un regalist convins. Ciuntu primea informații de la învățătorul Codrescu, directorul căminului cultural din Borca, acesta colportând și informații auzite la posturile de radio Londra și Vocea Americii.

O altă sursă cu care a discutat, grefierul judecătoreiei, i-a oferit informații din interiorul instituției și de la ARLUS. În urma acestor discuții, informatorul era de părere că preotul Ciuntu era un om „foarte periculos liniștii satului Borca”³⁰.

Tot la Borca îl cunoaște și pe preotul Grigore Vlad, venit din comuna Bodeștii Precista. Acesta îi declară că a „făcut politică legioanară în stil mare încă din Seminarul de la Iași, politică continuată la Cernăuți, la Teologie”. După septembrie 1941, în timpul regimului legionar a fost numit șeful Ajutorului legionar din Neamț și ulterior subprefect. Despre activitatea sa ca subprefect a declarat că: „am avut adesea multe discuții cu prefectul și cu ceilalți din conducerea din Neamț. Îmi aduceau bani plini de pământ de la jidani. Am lovit și eu pe ici pe colo în jidani dar mai ponderat”³¹. După înlăturarea legionarilor a fost închis un an la Târgu- Jiu, iar după eliberare, s-a căsătorit la Piatra-Neamț cu domnișoara Chirileanu din Broșteni, reușind cu ajutorul rudelor acesteia să obțină postul de preot la Bodeștii Precista. După august 1944, s-a înscris în Frontul Plugărilor. Amintește de probleme avute la numirea sa la Broșteni fiind „suspectat de câțiva golani, precum Fuduc, președintele sindicatelor din Neamț, Rusu zis Iscoriotin, Tic, etc. Nu pot scoate o vorbă, mi-e frică și de umbra mea”³². Cu toate acestea era încrezător că vremurile se vor schimba și că „viitorul guvern nu poate fi decât legionar”, cel de la putere fiind unul de criminali.

²⁷ *Ibidem*, f. 137.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*, f. 140.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*, f. 142.

³² *Ibidem*.

Preotul era văzut de către informator ca un om „greoi la minte și stăpânit de o groază nemaiîntâlnită. Când vede un jandarm, un membru al PMR, devine irascibil, slugarnic chiar”³³. Concluzia a fost aceea că preotul era periculos pentru zona în care se afla.

În satul Holda, l-a cunoscut pe preotul Jilovu, un tânăr de 35 de ani, care i-a făcut o impresie bună; „extrem de inteligent, bun vorbitor, sclipitor în replici”³⁴. Din discuții, a aflat că era absolvent al Seminarului de la Iași și al Facultății de Teologie de la Cernăuți. În timpul guvernării legionare a fost numit comandant de plasă la Ceahlău. A fost arestat de multe ori după august 1944, însă tot de atâtea ori a scăpat, fiind informat la timp de către jandarmii din sat că urma să fie ridicat de către Siguranță. Legionar convins, i-a declarat informatorului că vor reveni la putere legionarii și că are „chemare să răscoale toate județele de aici din regiunea munților. Aici a fost lagărul legionarismului și aici trebuie să învie”³⁵. De asemenea, a susținut faptul că toți preoții de pe Valea Bistriței erau legionari și că în Broșteni nu era nimeni comunist.

La finalul notei, informatorul „Scrutator” a trasat câteva concluzii, după o ședere de aproape o lună pe Valea Bistriței. Astfel, reacțiunea era condusă de către preoții zonei, care lucrau împreună cu chiaburii aceștia „fluturând naționalismul” și un iminent război³⁶. După opinia informatorului problema religioasă era „greu de atacat” întrucât „bisericele de pe Valea Muntelui sunt focare reacționare în purul înțeles al adevărului”³⁷.

Pe baza acestui raport informativ, DRSP Iași a făcut o serie de observații. Dintre clericii menționați în raport, Ghenadie Florea, fost Gheorghe, era în evidențele direcției având legături cu legionarii încă din 1938, fiind promovat în 1949 de către Patriarhul Justinian la conducerea mănăstirii Durău³⁸. Macarie Brabete, starețul mănăstirii Pângărați, era în evidență ca urmare a unui conflict avut cu Patriarhul Justinian a urmare a convigerilor sale legionare³⁹. Preotul Gavrilă Vlad din Broșteni, era cunoscut ca un vechi și fanatic legionar, „sfidător față de autorități și agitator în rândurile masei, având legături cu organizațiile subversive”. Preotul Mihai Coroamă figura ca agent de legătură al legionarilor din zona Ceahlău, în timp ce Mănăstirea Durău era „loc de adăpostire a legionarilor fugiți și a unor elemente trimise în scopul camuflării lor la mănăstirile din Neamț”⁴⁰.

În urma celor furnizate de sursa sa informativă, DRSP Iași făcea câteva propuneri care vizau munca informativă pe viitor, prin introducerea unor noi informatori în mediul celor vizați de raport, astfel încât să se „pătrundă în adâncul problemei”. Trebuia elaborat un studiu amănunțit a problemei mănăstirești din județul Neamț, aici fiind cea mai „mare

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*, f. 145.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*, f. 147.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Ibidem*, f. 115.

³⁹ *Ibidem*, f. 116.

⁴⁰ *Ibidem*.

concentrare călugărească de ambele sexe din țară”. O altă măsură propusă viza găsirea unor mijloace de informare și anchetare care să se desfășoare netulburat de către mediul călugăresc, fiind prezentat cazul de la Neamț, unde în data de 20 februarie 1949, subinspectorul general Artistide Filip a fost gonit de către starețul Melchisedec Dumitru⁴¹.

Toți preoții suspecți trebuiau să aibă dosar conform ordinului Securității Statului 51.172 din 1949, astfel încât probele adunate să-i poată trimite în justiție sau pentru a se obține de la Ministerul Cultelor acordul de transfer în alte zone.

Așadar, mănăstirile și schiturile, în special Neamțul s-au aflat în atenția Securității, în primul rând din cauza fenomenului rezistenței anticomuniste dar și a faptului dovedit de altfel în perioada interbelică, că aici a existat un puternic centru legionar. Schiturile izolate erau locul ideal pentru activitățile de rezistență. Neamțul mai cu seamă a reprezentat o provocare pentru Securitate, fiind un focar de spiritualitate, cultură și educație religioasă, fiind unul „dintre cele mai puternice focare contrarevoluționare”⁴². Securitatea a încercat prin diverse mijloace compromiterea monahilor, denigrarea acestora, dezbinarea obștii pentru a fi mai ușor controlată, inclusiv prin atragerea de colaboratori și informatori din rândul călugărilor. De această problemă, a cultelor, deci și implicit al mănăstirilor și schiturilor s-a ocupat Serviciul III din cadrul Direcției I a Securității prin Biroul 1.

Cu toate acestea, unele mănăstiri și schituri din zona Neamțului au supraviețuit perioadei comuniste grație unor stareți și egumeni care au reușit să reziste presiunilor pentru a se dedica slujirii lui Dumnezeu.

THE CONDITION OF THE PARISHES AND HERMITAGES ON THE BISTRIȚA VALLEY IN A 1949 REPORT OF SECURITY

(Abstract)

The present material exposes a Security report made from the summer of 1949, following the informative action carried for almost two months by the clerical informant with the code name „SCRUTATOR” of the Iassy People’s Security Regional Directorate.

In the spring of 1949, the informant visited the entire valley of the Mountain from Pângărați to Broșteni, making contact and gathering information through discussions with the parish priests in the area, as well as with the abbots and monks from Pângărați, Tarcău and Durău. The report submitted by him to the security agencies also ends with several conclusions of DRSP of Iassy. The report is very interesting from the perspective of the information presented, which shows the state of mind of the representatives of the clergy and their attitude towards the new regime.

⁴¹ *Ibidem.*

⁴² ACNSAS, fond Documentar, dosar 2488, vol. 1, f. 128.